

فصلنامه سیاستگذاری عمومی، دوره ۶، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹، صفحات ۱۹۱-۱۷۳

مقاله پژوهشی

شناسایی راهبردهای کاهش اثرات احساسات فردی بر تصمیمات خط- مشی گذاران ملی (مورد مطالعه: نمایندگان مجلس شورای اسلامی)

محمد حق شناس گرگابی^۱

دانشجوی دکتری مدیریت دولتی دانشگاه علامه طباطبائی

بهروز رضایی منش

دانشیار مدیریت دولتی دانشگاه علامه طباطبائی

(تاریخ دریافت: ۹۹/۲/۴ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۶/۱۱)

چکیده

احساسات فردی همواره نقش بسزایی در فرایند تصمیم‌گیری افراد ایفا می‌کند. به نحوی که می‌تواند باعث اتخاذ تصمیمی غیرمنطقی شود. در برخی مواقع این تصمیمات غیرمنطقی بسیار آسیب‌زا و خطرناک است، بخصوص اگر این تصمیمات مختص فرد نبوده و در سطح ملی و کلان یک کشور و در جهت خط‌مشی‌گذاری عمومی اتخاذ شده باشد. در این پژوهش با بررسی متون علمی باهدف شناسایی راهکارهای عملی کاهش تأثیر احساسات بر فرایند تصمیم‌گیری خط‌مشی‌گذاران ملی با ۲۷ تن از نمایندگان مجلس، مصاحبه‌هایی نیمه ساختاریافته به روش پدیدارشناسانه انجام شد. از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها دو دسته تم درون فردی و بین فردی حاصل شد که تم درون فردی شامل دو راهبرد به حداقل رساندن میزان پاسخ احساسی و صرف‌نظر کردن از تصمیمی که در شرایط احساسی گرفته شده و به تبع آن ۸ راهکار عملی شناسایی شد و برای تم بین فردی، سه راهبرد خردگرایی در تصمیم‌گیری، تصمیم‌گیری به شکل شورایی و قاعده‌گذاری در تصمیم‌گیری و به تبع آن ۱۰ راهکار برای کاهش اثرات احساسات در تصمیم‌گیری‌ها به دست آمد که می‌تواند چارچوب عملی مناسبی برای خط‌مشی‌گذاران در جهت کاهش اثر احساسات مداخله‌گر و مخرب در فرایند خط‌مشی‌گذاری باشد.

واژگان کلیدی: تصمیم‌گیری عقلایی، عقلانیت محدود، تصمیم‌گیری احساسی، خط‌مشی‌گذاری احساسی، ایران.

مقدمه

از زمانی که هربرت سایمون (۱۹۶۷، ۱۹۸۳)، با مطرح کردن عقلانیت محدود^۲ انقلابی در تئوری تصمیم‌گیری ایجاد کرد، همواره تصمیم‌گیری و شناخت فرایند آن جزو مناقشات اساسی علمای علم رفتارشناسی^۳ و تصمیم‌گیری بوده است (Kahneman, 2003). مدل سایمون مفهومی از انتخاب منطقی را برای محدودیت‌های شناختی و موقعیتی فراهم می‌کند که نیازمند اصلاح مدل‌های هنجاری موجود است (Simon, 1983, 1967). سایمون می‌داند که نظریه وی تا زمانی که نقش هیجان‌ها^۴ مشخص نشده باشد، ناقص خواهد بود؛ از این رو محققان علوم مختلف در تحقیقات تصمیم‌گیری، همیشه به دنبال تبیین نقش احساسات بوده‌اند؛ مثلاً در علم فلسفه سالامون احساس مثبت و منفی را در تصمیم‌گیری تبیین کرد (Solomon, 1976). در علم اعصاب^۵ فیلیپس و همکاران اثرات احساسات بر روی قضاوت و تصمیم‌گیری (JDM) را شناسایی کردند (Phelps, Lempert & Sokol-Hessner, 2014)؛ در علم اقتصاد، لوویستین و لینر نقش احساسات در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی را مورد مذاقه قراردادند (Loewenstein & Lerner, 2003). این مناقشه در علم روانشناسی نیز همیشه مورد توجه بوده است (Keltner & Lerner, 2010). همه این پژوهش‌ها در زمینه تصمیم‌گیری به این مطالعات محدود نشده است و با آغاز قرن ۲۱؛ انقلاب واقعی در علم احساسات و ارتباط با تصمیم‌گیری آغاز شد. مقالات علمی سالانه در مورد احساسات و تصمیم‌گیری از ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ و دوباره از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱، دو برابر شده است. در واقع بسیاری از دانشمندان روانشناسی اکنون فرض می‌کنند که احساسات برای بهتر یا بدتر شدن تصمیمات نقش بسزایی دارد (به‌عنوان مثال Ekman, 2007; Frijda, 1988; Gilbert, 2006; Keltner et al. 2014; Keltner & Lerner, 2010; Lazarus, 1991; Loewenstein et al. 2001; Scherer & Ekman, 1984). آن‌ها تصور می‌کنند تصمیمات را می‌توان به‌عنوان کانالی مشاهده کرد که از طریق آن احساسات، شامل تلاش‌های روزمره برای اجتناب از احساسات منفی، «به‌عنوان مثال گناه و پشیمانی» و افزایش احساسات مثبت «مثلاً غرور و شادی» حتی زمانی که ناخودآگاه اتخاذ شوند هدایت شود (Loewenstein & Lerner, 2003; Keltner & Lerner, 2010). به‌طور مشابه، تصمیمات نیز می‌تواند به‌عنوان یک کانال برای افزایش احساسات منفی^۶ یا کاهش احساسات مثبت^۷ صرف‌نظر از اینکه تصمیمات سازگار یا ناسازگار هستند عمل کند. هنگامی که نتایج تصمیمات ما تحقق یابد، معمولاً احساسات جدیدی را (به‌عنوان مثال، تحسین، تعجب و پشیمانی) در پی خواهد داشت (Coughlan & Connolly, 2001; Mellers, 2000; Zeelenberg et al. 2008).

2 - Bounded rationality

3 - Behavioral science

4 - Emotion

5 - Neuroscience science

6 - Negative emotions

7 - Positive emotions

تعاملی می‌تواند رویکرد دوسویه داشته و همواره تصمیمات را در منظر دخالت احساسات قرار دهد. تصمیمات به‌طور گسترده در زندگی ما مؤثر است (Kahneman & Egan, 2011). این تصمیمات فقط شامل تصمیمات فردی در مورد زندگی هر فرد نمی‌شود و می‌تواند شامل تصمیماتی باشد که مدیران یا سیاستگذاران جهت تحقق اهداف مشخص و از قبل تعیین شده برای یک اجتماع بزرگ انسانی باشد (Elsey, et al. 2016) این تصمیمات هنگامی که توسط خط‌مشی‌گذاران ملی اتخاذ می‌شوند به لحاظ گستره و شدت تأثیر آن بر روی افراد مختلف بسیار مهم است (Hutter & Grande, 2014) اینجاست که نقش احساسات و تأثیر آن بر خط‌مشی‌گذاری می‌تواند از اهمیت بالایی برخوردار شود (Mumby & Putnam, 1992) اگرچه احساسات همواره اثر منفی بر روی تصمیمات ندارند ولی از آنجاکه احساسات اثرات عینی بر کیفیت روابط افراد با پدیده‌های مرتبط با تصمیم (Ekman, 2007; Keltner, et al. 2014)، الگوهای اجتماعی (مثلاً Harvey, 2008)، انتخاب‌های اقتصادی (Lerner et al. 2004; Rick & Loewenstein, 2008)، انتخاب سیاست (Lerner et al. 2004; Small & Lerner 2008)، انتخاب خلاقانه گزینه‌ها (Fredrickson, 2001)، رفتار فیزیکی (Taylor, 2011) و سلامت روان (به‌عنوان مثال Kring, 2010) و رفاه عمومی (به‌عنوان مثال، Ryff & Singer, 1998) دارند و معمولاً تصمیمات اجتماعی باید کاملاً عقلایی و به‌طور حرفه‌ای اتخاذ شوند (Brams, 2014; p:29) باید ضمن شناخت تأثیر آن‌ها درصدد کاهش تأثیر احساسات منفی بر روی تصمیم‌گیری افراد بود (Truelove, et al. 2014) تا مانع تصمیم غلط شکل‌گرفته از یک احساس غلط شد که می‌تواند موجبات زیان یک جامعه را فراهم کند (Adler & Seligman, 2016). این پژوهش با توجه به وجود یک خلأ علمی در زمینه بررسی و پیشنهاد راهبردهای عملی برای کاهش تأثیر احساسات بر تصمیم‌گیری و اهمیت آن در علوم رفتاری و روان‌شناسی (مدیریتی) درصدد پاسخ به این سؤال است که چگونه می‌توان تأثیر احساسات بر تصمیم‌گیری را کاهش داد؟ در این مقاله پس از مرور مبانی نظری مرتبط با تصمیم‌گیری و نقش احساسات، پاسخ سؤال پژوهش با بررسی این موضوع بر روی خط‌مشی‌گذاران ملی (نمایندگان مجلس) داده‌شده است.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

در مورد تأثیر احساسات بر تصمیم‌گیری مطالب و تحقیقات زیادی انجام شده است همه این پژوهش‌ها به‌طور کاملاً مشخصاً بر تأثیر مثبت و منفی (غالباً منفی) احساسات بر تصمیم‌گیری عقلایی و حرفه‌ای تأکید دارند، هرچند زمینه روان‌شناختی علم احساسات، هنوز در حال توسعه سریع است و فعلاً در مرحله فاز انقلابی قرار دارد (Loewenstein, Keltner & Lerner, 2010) Loewenstein, et al. 2001). به طور کلی احساسات باعث می‌شود که تصمیم‌گیری قوی، فراگیر، قابل پیش‌بینی، گاهی مضر و گاهی مفید انجام شود. در میان انواع تصمیمات مختلف، نظم‌های مهمی در مکانیسم‌های پایه‌ای ظاهر می‌شوند که از طریق آن

احساسات بر تصمیم‌گیری و انتخاب فرد تأثیر می‌گذارند؛ بنابراین، در این گونه مواقع اثرات احساسی نه تصادفی و نه فریب‌آمیز، بلکه یکپارچه^۸ است (Greene & Haidt, Damasio, 1994). اثرات احساسی روی تصمیم‌گیری می‌تواند صرفاً یکپارچه نباشد و گاهی به صورت تأثیرات لحظه‌ای یا اتفاقی روی دهد؛ احساسات تصادفی^۹ اغلب باعث تأثیرات ناخواسته و ناخودآگاه می‌شوند (برای نمونه: Keltner & Lerner, 2010; Han, Lerner & Keltner, 2007; Loewenstein & Lerner 2003; Lerner & Tiedens 2006; Lerner & Keltner, 2000; Yates, 2007; Vohs et al 2007; Pham 2007). همچنین احساسات می‌تواند، نقش تعدیل‌کننده‌ای بر تصمیمات داشته باشد. اکثر مطالب علمی مربوط به احساسات و تصمیم‌گیری به طور ضمنی یا صریح به روش رویکرد بالانسی، اثرات قدرتمند و تحریک‌آمیز برای بعضی از ابعاد احساسات اشاره کرده‌اند (مانند: Schwarz & Clore, 1983; Finucane, et al., 2000). شواهد قابل توجهی نشان می‌دهد که احساسات بر ۱- محتوای تفکر (Keltner & Lerner 2000; Schwarz & Bless, Schwarz, 1990)، ۲- عمق اندیشه (Lerner & Keltner 2010)، و ۳- محتوای اهداف ضمنی (Rozin et al 2008; Harmon-Jones & Sigelman, 2001) تصمیمات می‌تواند تأثیر بگذارد. اینکه آیا یک احساس خاص در نهایت قضاوت یا تصمیم خاصی را بهبود می‌بخشد یا تضعیف می‌کند، بستگی به تعاملات میان مکانیسم‌های شناختی و انگیزشی که توسط هر احساسی ایجاد می‌شود (Heekeren, Schulreich, Mohr & Morawetz, 2017) و پیش‌فرضی که هر قضاوت یا نحوه تصمیم‌گیری را بر عهده می‌گیرد، دارد (Qiao-Tasserit, et al. 2017) که در بیشتر مواقع مکانیسم تصمیم‌گیری عقلایی و منطقی را مختل می‌کند (Matsuzawa, Shirayama, Niitsu, Hashimoto & Iyo, 2015). از طرفی، احساسات ذاتاً اجتماعی هستند (برای بررسی، نگاه کنید به: Keltner & Lerner, 2010). با توجه به توضیحات فوق، در بسیاری از موارد احساسات می‌تواند به‌عنوان فرایندی مخل برای تصمیم‌گیری درست مشکل‌ساز شود (Schwartz, 2016). از آنجا که موضوع فعالیت خطمشی‌گذاران ملی، تجزیه و تحلیل مسائل عمومی و اتخاذ تصمیمات مقتضی در فرآیند خطمشی‌گذاری است؛ در واقع خطمشی‌گذاران ملی در فرآیند و مراحل اصلی خطمشی‌گذاری در سطح ملی به شیوه عقلایی از جمله تشخیص مشکل، تنظیم خطمشی به عنوان راه حل مشکل، قانونی ساختن خطمشی، اجرای خطمشی و ارزیابی و خاتمه خطمشی به تصمیم‌گیری می‌پردازد (الوانی، ۱۳۹۵: ۳۴-۳۵). خطمشی‌گذار در هر یک از این مراحل باید میزان تأثیر احساسات بر تصمیم‌ها را کاهش دهد؛ چه در انتخاب و دستورگذاری مشکل عمومی و چه در ارزیابی و خاتمه یا ادامه خطمشی فعلی باید بطور واقع بینانه و به دور از تأثیرات احساسی به اتخاذ تصمیم بپردازد تا خطمشی شکل بگیرد، اجرا و ادامه یا پایان بیابد و در قالبی عقلایی و به دور از انحراف

8 - Integral

9 - Incidental Emotions

از چنین مسیری تا اهداف مورد انتظار و از قبل پیش بینی شده محقق شود. یکی از مهم‌ترین خط‌مشی‌گذاران ملی نمایندگان مجلس هستند؛ آنان با استفاده از ظرفیت قانون‌گذاری به دنبال مجموعه‌ای از اقدامات نسبتاً ثابت، پایدار و هدفمند، به قصد حل معضلات یا دغدغه‌های عمومی جامعه هستند (Anderson, 2014; p: 7) که به واسطه قوانین مصوب شده، اهداف و ارزش‌های مدنظر حکومت را در عمل اجرایی می‌کنند (James, 2002). در صورت ناتوانی خط‌مشی‌گذاران ملی در تصمیم‌گیری درست در فرایند خط‌مشی‌گذاری یا ارزیابی و نظارت نادرست و به تبع آن اجرای ناصحیح، شکاف خط‌مشی اتفاق خواهد افتاد که باعث ناکارآمدی خط‌مشی‌ها خواهد شد (قلی‌پور، دانایی‌فرد، امیری و عطاردی، ۱۳۹۴). یکی از این عوامل تشدیدکننده می‌تواند دخالت احساسات مخل‌کننده در تصمیمات نمایندگان مجلس باشد. بسیاری از کشورها همچون ایالات متحده که به این موضوع اهمیت داده‌اند، از مجلسی (کنگره) قدرتمند و مؤثر برخوردار بوده و برخی دیگر همچون چین از مجلسی با اثربخشی ضعیف در روند خط‌مشی‌گذاری ملی برخوردارند (سینائی و زمانی، ۱۳۹۱).

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف کاربردی محسوب شده، مبتنی بر پارادایم تفسیری و با رویکردی استقرایی بوده و از استراتژی پژوهش کیفی بهره می‌برد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز برحسب روش تحلیل مضمونی انجام شده است. تحلیل مضمونی از طریق فرآیند کدگذاری طی شش مرحله، به منظور خلق الگوهای صحیح و معنادار، انجام می‌گیرد. این مراحل عبارت‌اند از: آشنایی با داده‌ها، ایجاد کدهای اولیه، جستجوی تم‌ها، تعریف و نام‌گذاری تم‌ها و تهیه گزارش نهایی (Braun & Clarke, 2006, p. 93).

ابزارهای گردآوری داده‌ها

یکی از ابزارهای گردآوری داده‌ها برای این پژوهش، از کتب و مجلات موجود در زمینه احساسات و تصمیم‌گیری و از پایگاه‌های اینترنتی معتبر استخراج گردیده است. از نتایج این مطالعه در تدوین مبانی نظری پژوهش و مرور ادبیات احساسات و تصمیم‌گیری استفاده شده است. یکی دیگر از ابزارهای گردآوری داده‌های موردنیاز، طراحی و اجرای مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته است. به علت کیفی بودن روش تحلیل مضمون، برای کنترل روایی و پایایی (ممیزی پژوهش) پژوهش حاضر از معیارهای کمی و رویکرد اثبات‌گرایان استفاده نشد بلکه همان‌گونه که گویا و لینکلن بیان داشته‌اند سنجه‌های باورپذیری^{۱۰}، اطمینان‌پذیری^{۱۱}، تائید‌پذیری^{۱۲} و

10 - Credibility

11 - Dependability

12 - Confirmability

انتقال‌پذیری^{۱۳} مبنا قرار گرفته و مطابق با توصیه کینگ و هاروکز (۲۰۱۰: ۱۴۳) از چهار رویه خود آزمون کدگذاری، استفاده از کدگذاران مستقل، دریافت بازخور از مصاحبه‌شوندگان ضمن ارائه توصیف غنی و ثبت جزئیات بررسی‌ها، استفاده شد.

مشارکت‌کنندگان پژوهش و نحوه انتخاب آن‌ها

به‌منظور انجام مصاحبه و جمع‌آوری داده‌ها، مشارکت‌کنندگان در این پژوهش با روش هدفمند از شاخه گلوله برفی انتخاب شده‌اند. روش گلوله برفی، روشی هدفمند بوده که طی آن پس از انتخاب آگاهانه اولین مصاحبه‌شونده، از او می‌خواهیم تا فرد دیگری که در رابطه با موضوع تحقیق صاحب‌نظر است را به ما معرفی کند و به همین ترتیب تا انجام آخرین مصاحبه و دستیابی به داده‌های کافی ادامه می‌دهیم. در واقع، یک شرکت‌کننده در پژوهش ما را به شرکت‌کنندگان دیگر یا گلوله برفی هدایت می‌کند (Maykut & Morehouse, 1994, p. 57). در این پژوهش مشارکت‌کنندگان موردنظر از بین نمایندگان مجلس معاصر انتخاب شده‌اند. علت انتخاب نمایندگان مجلس به‌عنوان مورد مطالعه این بوده است که نمایندگان مجلس اولاً مهمترین نقش را در قانون‌گذاری که جلوه‌ای از فرایند خط‌مشی‌گذاری است ایفا می‌کنند و نزدیکترین افراد به موضوع پژوهش بودند و دوماً به لحاظ جامعیت و تجربه و بسترهای نفوذ و تاثیر احساسات بر تصمیمات فردی به لحاظ موقعیت در معرض عموم بودن بیشتر از هر جامعه آماری دیگری بود. در پژوهش کیفی از قبل نمی‌توان مشخص کرد که تعداد مشارکت‌کنندگان موردنظر برای مرحله مصاحبه چه تعداد است. تعداد مشارکت‌کنندگان در حین انجام مصاحبه‌ها و از طریق قاعده اشباع نظری مشخص خواهد شد. معمولاً تعداد مشارکت‌کنندگان کافی برای مصاحبه به موضوع تحقیق، میزان اکتشافی بودن آن و میزان آگاهی مصاحبه‌شوندگان بستگی دارد. این تعداد می‌تواند بین ۵ تا ۲۵ نفر متغیر باشد (Kvale, 1996, p. 101). در پژوهش کنونی در مجموع با ۲۷ نفر مصاحبه انجام شده است. از نمایندگانی در مصاحبه استفاده شده است که ضمن داشتن انگیزه لازم برای همکاری با پژوهش، تجربه و سابقه چندین دوره مجلس را داشتند که سابقه آنان مطابق جدول ۱ است.

یافته‌های پژوهش

پس از انجام مصاحبه‌های عمیق، نتایج مصاحبه‌ها به‌طور دقیق پیاده‌سازی و طبق روش تحلیل مضمون نتایج حاصل از تحلیل مضمون به‌صورت جدول ۲ درنهایت به دست آمد، همان‌طور که مشاهده می‌شود دو تم اصلی شامل: درون فردی و بین فردی که خود شامل ۵ تم فرعی و در مجموعه ۱۸ مقوله است؛ برای این پژوهش به دست آمد.

جدول ۱- . مشخصات مصاحبه شوندهگان

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	مشارکت کننده
۶ و ۷ و ۹	۹	۱۰ و ۷ و ۸ و ۹	۱۰ و ۹	۱۰ و ۹	۹ و ۸ و ۷	۱۰ و ۹ و ۸	۹ و ۸ و ۷	۱۰ و ۹ و ۸	۹ و ۸	دوره حاضر در مجلس
اقتصادی	صنایع و معادن	صنایع و معادن	شوراها و امور داخلی	برنامه و بودجه	برنامه و بودجه	برنامه و بودجه	اصل ۹۰ آموزش و تحقیقات	امنیت ملی	اصل ۹۰	فعالیت در کمیسیون ها
۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	مشارکت‌کننده
۸ و ۹ و ۱۰	۹	۹	۱۰ و ۴ و ۵ و ۷ و ۸ و ۹	۱۰ و ۹	۱۰ و ۸ و ۹	۱۰ و ۷ و ۸ و ۹	۱۳ و ۴ و ۱۰ و ۹	۱۰ و ۹	۱۰ و ۷ و ۸ و ۹	دوره حاضر در مجلس
امنیت ملی	اجتماعی	عمران	امنیت ملی	آموزش و تحقیقات	بهداشت و درمان	بهداشت و درمان	فرهنگی	شوراها و امور داخلی	قضایی و حقوقی	فعالیت در کمیسیون ها
			۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲	۲۱	مشارکت‌کننده
			۱۰ و ۸ و ۹	۹ و ۱۰ و ۷ و ۸	۹	۹ و ۱۰	۱۰ و ۸ و ۹	۱۰ و ۹	۱۰ و ۹	دوره حاضر در مجلس
			صنایع و معادن	برنامه و بودجه	آموزش و تحقیقات	برنامه و بودجه	اقتصادی	اصل ۹۰ برنامه و بودجه	قضایی و حقوقی	فعالیت در کمیسیون ها

جدول ۲- تحلیل مضمون مصاحبه‌های پژوهش

کدهای مصاحبه	نمونه جمله کلیدی بیان شده	مقوله	تم فرعی	تم اصلی
P2- P4- P8-P11-P13- P19-P24	«ببیند وقتی شرایط غلبه احساسات پیش می‌آید باید تأمل و صبوری داشت و در تصمیم‌گیری وقفه ایجاد کرد.»	تأخیر زمانی در تصمیم‌گیری	راهکارهای به حداقل رساندن میزان پاسخ احساسی	راهبردهای درون‌روزی
P2-P3-P19-P21-P28	«نباید در شرایط تصمیم‌گیری اجازه احساساتی شدن به خودمان بدهیم باید به هیجان‌های آنی بی‌توجهی کنیم.»	سرکوب (احساسات)		
P1-P5-P11-P17-P18	«یکوقت که در تصمیم‌گیری دچار شرایط احساسی می‌شویم باید از این شرایط و عوامل ایجادکننده‌اش پرهیز کنیم.»	دوری‌گزینی از شرایط احساسی		
P7-P15-P18-P25	«هرگاه احساسات منفی بر انسان غلبه می‌کند، مثل ناامیدی و غم؛ در این مواقع باید متضاد آن یعنی هیجان امیدوارکننده را تقویت کرد و به خودمان امید بدهیم.»	القاء یک حالت احساسی ضد احساسات فعلی		
P4-P11-P23-P28	«همه تلاش فردی باید این باشد که احساسات در تصمیم‌گیری نهایی و عطف به هدف نقشی نداشته باشد.»	بیرون راندن احساسات از تصمیم	راهکارهای صرف‌نظر کردن از تصمیمی که در شرایط احساسی گرفته‌شده	
P1-P4-P6-P8-P11- P16-P17-P20-P22- P23-P27	«ما باید بپذیریم که ممکن است تصمیماتمان غلط باشد و در موضوعی اطلاعات و معلومات کافی نداریم و این نباید باعث احساس ضعف و ناتوانی یا در حالت معکوس باعث احساس تکبر بشود.»	افزایش آگاهی نسبت به تصمیم فردی غلط		
P4-P16-P23	«تصمیم‌گیری یک امر مهمی است و مدل‌های مختلفی برای تصمیم‌گیری وجود دارد؛ این مدل‌ها در مقنضای اهداف و شرایط تصمیم‌گیری خاصی بکار می‌روند متناسب‌سازی مدل و فرایند تصمیم‌گیری باعث کاهش احساسات می‌شود.»	تغییر مکانیسم انتخابی		
P1-P9-P11-P13-P17-P26	«می‌توان با احساس به کمک یک سیاست نعل وارونه سرپوش نهاد و آن را به عکس خودش تبدیل ساخت.»	مخالف احساس تصمیم گرفتن		
P1-P2-P4-P7-P9-P10- P12-P18-P22-P24-P28	«تا حد امکان باید تصمیم‌گیری‌ها را مبتنی بر واقعیت کنیم و از ذهنی‌گرایی پرهیزیم.»	تأکید بر حقایق عینی در تصمیم		

P4-P7-P15-P17-P19-P20-26-P27	«تجربیات گذشته و انباشت تجربیات خیلی مؤثر بر حداقل سازی تصمیمات احساسی و ناپخته مؤثر است.»	کمک گرفتن از تجربیات فردی	راهکارهای خردمندی در تصمیم‌گیری
P3-P23	«تسلط بر مغالطات و توانمندی بر استدلال منطقی تصمیم را از خطاهای ادراکی و غیرمعتولان به دور می‌دارد.»	آموزش علم منطق	
P1-P2-P3-P6-P7-P9-P11-P13-P18-P19-P20-P22-P23-P27	«تصمیم باید پشتوانه منطقی و ادله کافی داشته باشد تا درگیر هیجان‌های لحظه‌ای کمیسیون‌ها و صحن مجلس و انحرافات نشود.»	تأکید بر تصمیم‌گیری با ادله کافی	
P3-P4-P7-P8-P9-P12-P16-P18-P25-P27	«وقتی می‌خواهیم تصمیم بگیریم بهتر است برای اینکه دچار خطا نشویم و تصمیمات دارای پختگی و کیفیت باشد و غلبه احساسی تا حد ممکن کاهش یابد این تصمیم‌ها به صورت گروهی و جمعی شاید هم حذب‌ی باشد برای مسائل مهم کشوری یعنی برآیند جمعی باشد.»	تصمیمات تک‌نفری نباشد	راهکارهای تصمیم‌گیری به شکل شورایی
P4-P5-P11-P13-P28	«خوب برای دقت در تصمیم‌گیری و بهبود تصمیم‌گیری صحیح و عقلایی باید متناسب با موضوعی که می‌خواهیم در مورد آن تصمیم بگیریم بهتر است از افراد متخصص و عالم و آشنا به قوانین به موضوع بهره و مشورت بگیریم.»	از مشاوران تخصصی استفاده شود	
P6-P10-P17-P21-P25	«در این راستا، تصمیم‌گیری باید مستند به منابع کارشناسی و علمی باشد فارغ از سوگیری‌های حزبی، جناحی، سیاسی و منفعت‌طلبی فردی و گروهی و حس تعلق‌گرایی و غیره باشد.»	بر مبنای گزارش‌های بی‌طرفانه علمی	
P6-P11-P17-P21-P28	«برای پرهیز از تصمیم‌گیری‌های احساسی و نامنظم، داشتن شاخص‌هایی دقیق و واقعی که جهت دهنده به تصمیم‌های صحیح و عقلانی باشد، خیلی مفید.»	تدوین معیارها و شاخص‌های عینی و دقیق	راهکارهای قاعده‌گذاری در تصمیم‌گیری
P6-P16-P17-P23-P24-P26-P27	«در یک تصمیم‌گیری عقلانی داشتن چارچوبی مدون موجب تصمیم‌گیری قانون‌مند و البته نظم‌دهنده و هدایت‌کننده سایر افراد در ادوار مختلف هم خواهد شد هر چند در مجلس نمی‌شود چنین چیزی را شکل داد.»	تدوین دستورالعمل دقیق تصمیم‌گیری	
P4-P11-P12-P14-P22-P28	«علاوه برداشتن مکانیسم صحیح تصمیم‌گیری باید معیارهایی جهت ارزیابی درستی تصمیم‌ها هر نماینده‌ای داشته باشد یا تعریف کرد.»	وجود معیار ارزیابی تصمیمات	

۱- راهبردهای درون فردی

در این تم اصلی به دست آمده از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها دو تم فرعی شامل به حداقل رساندن میزان پاسخ احساسی و صرف نظر کردن از تصمیماتی که در شرایط احساسی گرفته شده، به دست آمد؛ که برای هر کدام نیز مقولات (راهکارهای عملی) متفاوتی حاصل شد که بیشتر آن‌ها ناظر بر نوع رفتاری است که خود فرد باید به لحاظ روان شناختی برای اینکه تحت تأثیر احساسات قرار نگیرد انجام دهد؛ در واقع این راهبردها و راهکارها رویکردی درون فردی دارند که در ادامه تشریح خواهند شد:

۱-۱- به حداقل رساندن میزان پاسخ احساسی

با توجه به مصاحبه‌های انجام شده، یکی از راهبردهایی که به طور متناوب توسط بسیاری از مصاحبه شونده‌ها در قالب مقوله‌های احصایی مورد اشاره قرار می‌گرفت بر به حداقل رساندن میزان نقش احساسات در تصمیم‌گیری تاکید داشت که از جمله راهکارهای عملی مورد اشاره بسیاری، انجام تأخیر زمانی در اتخاذ تصمیم و ایجاد وقفه زمانی در موقعی بود که فرد دچار حالت احساسی شده است؛ برخی نیز تاکید بر مکانیسم‌هایی داشتند که می‌توانست این احساسات را سرکوب کند و برخی نیز تشدید احساسی متقابل را برای کاستن از احساس غالب در آن لحظه به عنوان راهکار عملی بر می‌شمردند که در ذیل هر یک تشریح خواهد شد.

۱-۱-۱- تأخیر زمانی در تصمیم‌گیری

به نظر می‌رسد ساده‌ترین راهکار از منظر مصاحبه کنندگان این پژوهش، برای به حداقل رساندن میزان (احساسات)، ایجاد فرصت و زمان، قبل از تصمیم‌گیری است. چرا که احساسات اغلب کوتاه مدت و به صورت زودگذر هستند و پاسخ‌های فیزیولوژیکی و تغییر شرایط محیطی به سرعت از بین می‌روند. برای خط‌مشی‌گذاران ملی بسیار لازم است در مورد پیش‌بینی سیاست‌ها از انطباق عقلانی استفاده کنند و با فرصت زمانی مناسب به نحوی عمل کنند که حالت‌های احساسی نتواند بر روی تصمیمات آن‌ها اثر بگذارد.

۱-۱-۲- سرکوب (احساسات)

سرکوب احساسی خاص، یکی از مواردی بود که به عنوان راهکار کاهش احساسات در مصاحبه‌ها مطرح شد (مثل کنترل خشم، اضطراب و ترس)؛ در این حالت به خط‌مشی‌گذاران ملی پیشنهاد می‌شود که برای به حداقل رساندن احساس از بروز هر گونه رفتار احساسی در خود جلوگیری کنند و با انجام تمرین‌های خاص اجازه بروز و ظهور احساس را در حالات روانی، ذهنی و رفتاری خود ندهند.

۳-۱-۱- دوری‌گزینی از شرایط احساسی

دور شدن از فضا، مکان، زمان و شرایطی که می‌تواند خط‌مشی‌گذار را در موقعیتی قرار دهد که منشاء غلبه احساسات است نیز یکی از راهکارهایی می‌باشد که از تحلیل تم‌مصاحبه‌ها به دست آمد، در چنین راهکاری فرد خط‌مشی‌گذار تمام تلاش خود را خواهد کرد که به هر ترتیب ممکن در هنگام اتخاذ تصمیم یا بررسی گزینه‌های احتمالی در مجاورت موقعیت احساسی قرار نگیرد؛ یا موقعیت را ترک کند.

۴-۱-۱- القاء یک حالت احساسی ضد احساسات فعلی

با توجه به تحلیل مضمون نتایج مصاحبه‌ها یکی از راهکارهای پیشنهادی کاهش اثرات احساسات بر تصمیم‌گیری، ایجاد یک احساس تصنعی خنثی‌کننده (ایجاد یک حالت عاطفی ضد ضروری) است. در این راهکار، می‌توان یک اثر تصمیم‌ناخواسته را با ایجاد یک احساس دیگر که منجر به گرایش‌های مخالف در تصمیمات فردی می‌شود را خنثی کرد این احساس می‌تواند ریشه در یادآوری باورهای دینی و معنویات یا خاطرات مثبت از موفقیت‌ها یا موارد مشابه باشد.

۲-۱- صرف نظر کردن از تصمیمی که در شرایط احساسی گرفته شده

با توجه به نتایج حاصل از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها، یکی از راهکارهای کلان احصا شده در راهبرد درون فردی کاهش نقش احساسات در تصمیم‌گیری خط‌مشی‌گذاران ملی صرف نظر کردن از تصمیمی است که فرد در شرایط احساسی گرفته یا در آن شرایط گزینه‌های انتخابی خود را بررسی کرده است که خود این راهکار شامل مجموع‌ای از راهکارهای عملی شامل بیرون راندن احساسات از تصمیم، افزایش آگاهی نسبت به تصمیم فردی غلط، تغییر مکانیسم انتخابی و مخالف احساسی تصمیم گرفتن است که در زیر تشریح خواهد شد.

۱-۲-۱- بیرون راندن احساسات از تصمیم

با توجه به تحلیل مصاحبه‌ها لازم است فرد خط‌مشی‌گذار به شکل تعدی، تصمیمات را به دو قسمت تصمیمات احساسی و غیر احساسی تقسیم کند و در قسمت تصمیمات احساسی آن بخش احساس را در تصمیمات نادیده گرفته یا سرکوب کند و آن قسمت که منطقی و عاری از احساس است را مبنای اتخاذ تصمیم خود قرار دهد.

۲-۲-۱- افزایش آگاهی نسبت به تصمیم فردی غلط

بر اساس این ایده ارزیابی مربوط به احساسات به صورت خودکار صورت می‌گیرد و فرد پس از خودآگاهی و مرور تجربیاتی که باعث اتخاذ تصمیم غلط شده است بر اساس فرضیه

شناختی-آگاهی، از گرفتن تصمیمات غلط که محصول احساسات نادرست فرد بوده و مانع منطقی اندیشیدن او می شده است اجتناب می کند.

۲-۲-۱- تغییر مکانیسم انتخابی

در این راهکار، خط مشی گذار برای جلوگیری از تأثیر احساسات لحظه‌ای در تصمیماتش درصدد تغییر مکانیسم و نحوه و فرایند انتخاب گزینه‌هاست به نحوی که این تغییر و باز طراحی نحوه انتخاب گزینه‌ها منجر به کاهش تأثیر احساسات در تصمیم گیری فرد شود. در واقع فرد، با تغییر مدل، فرایند و ساختار انتخاب‌ها و محیط‌ها به گونه‌ای عمل می کند که بر اساس درک تصمیمات و فرایندهای تصمیمی با خطاهای بیشتر خرابکارانه و در مواقعی گمراه کننده مقابله کند.

۲-۲-۲- مخالف احساس تصمیم گرفتن

برای خط‌مشی‌گذاران تنظیم پیش فرض‌های خوب بسیار می تواند در کاهش اثر احساسات مخرب مفید باشد به خصوص وقتی که کنش‌های احساسی مانند شادی یا خشم عمق پردازش شناختی فرد در تصمیم را کاهش می دهد. در واقع وقتی افراد روی نشانه‌های قابل دسترسی و پردازش اکتشافی تکیه می کنند، برای تصمیمات خود نوعی پیش فرض و فیلتر تعریف می کنند که به احتمال زیاد کیفیت متوسط تصمیم را بهبود می بخشد.

۲- راهبردهای بین فردی

در این تم اصلی حاصل شده از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها سه تم فرعی شامل خردمندی در تصمیم گیری، تصمیم گیری به شکل شورایی و قاعده گذاری در تصمیم گیری به دست آمد که برای هر کدام نیز مقولات (راهکارهای عملی) متفاوتی شناسایی شد که بیشتر آن‌ها ناظر بر نوع رفتاری است که باید به شکل اجتماعی و در نحوه ارتباطات افراد (خط مشی گذار) ایجاد شود که منجر به کاهش اتخاذ تصمیمات احساسی و غیر معقول شود. در واقع این راهبردها و راهکارها رویکردی بین فردی دارند که در ادامه تشریح خواهند شد.

۲-۱- خردمندی در تصمیم گیری

این راهبرد حاصل از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها شامل راهکارهای متعددی است که افراد خط مشی گذار جهت اتخاذ تصمیم حتماً باید بر مبنای خرد و تعمق فکری بر موضوع به انتخاب صحیح و کامل دست یابند که شامل تاکید بر حقایق عینی در تصمیم، کمک گرفتن از تجربیات فردی، آموزش و یادگیری علم منطق و تاکید بر وجود ادله کافی است که در زیر این راهکارها تشریح می شود.

۲-۱-۱- تاکید بر حقایق عینی در تصمیم

هر تصمیمی زمانی می‌تواند از آفت تأثیر احساسات در امان باشد که بر پایه حقایق عینی و شناخته شده و نه صرفاً ذهنی و توهمی شکل بگیرد و فرد خط‌مشی‌گذار به واسطه آمار و نتایج دقیق، گزینه‌های محتمل و آثار آن‌ها را بررسی نماید.

۲-۱-۲- کمک گرفتن از تجربیات فردی

یکی دیگر از راهکارهای کاهش اثرات احساسات بر تصمیم‌گیری استفاده مستمر از تجربیاتی فردی و جمعی است به عبارتی بهره‌گیری از تجربیات فردی و جمعی، خود و دیگران و به اشتراک گذاری آن؛ ابهام‌های تصمیم‌گیری که زمینه‌ساز احساسات منفی (از جمله؛ اضطراب، ترس و ناامیدی است) است را کاهش می‌دهد و پیش‌فرض‌های اطمینان‌بخش و اعتماد به نفس در تصمیم‌گیری را فراهم می‌کند.

۲-۱-۳- آموزش علم منطق

آموزش علم منطق از دیگر راهکارهای بدست آمده از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها برای افزایش خردمندی در تصمیم‌گیری است؛ این راهکار به این موضوع اشاره می‌کند که فکر انسان پیوسته در معرض خطا و لغزش است و ممکن است در مسیر تفکر و استدلال، به اشتباه بیفتد، پس انسان، برای کشف حقیقت و مصون ماندن از خطای در تفکر، نیازمند و محتاج به یک سلسله اصول و قواعد عام و فراگیر است که او را در همه جا راهنمایی کند و مانع از گمراهی وی در تفکر گردد.

۲-۱-۴- تاکید بر تصمیم‌گیری با ادله کافی

این راهکار تاکید بر آن دارد که انسان در افکار و اندیشه‌ها و استدلال‌های خود همیشه در مسیر صحیح حرکت نمی‌کند و بسیار اتفاق می‌افتد که به اشتباه چیزی را می‌پذیرد و یا نتیجه‌گیری می‌کند؛ یعنی در موارد بسیاری، حق و باطل یا صواب و خطا برای ذهن، یکی جلوه کرده و به اصطلاح، امر بر انسان مشتبه می‌گردد.

۲-۲- تصمیم‌گیری به شکل شورایی

این راهبرد حاصل از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها شامل راهکارهای متعددی است که خط‌مشی‌گذار جهت اتخاذ تصمیم و کاهش اثرات احساسات می‌توانند رویکرد شورایی و اجماعی را مدنظر قرار دهد؛ که شامل تصمیم‌گیری غیر فردی، استفاده از مشاوران تخصصی و تکیه بر گزارش‌های دقیق است که در زیر این راهکارها تشریح می‌شود.

۱-۲-۲-تصمیمات تک نفری نباشد

تصمیم گیری غیر فردی از راهکارهایی است که از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها حاصل شد، این راهکار تاکید بر این دارد که برای به حداقل رساندن اثر تاثیرات نامطبوع احساسات باید تا آنجایی که ممکن است تصمیمات به شکل فردی اتخاذ نشود و به طور مشارکتی و بر اساس اجماع نظرات همگانی تصمیمات حاصل شود.

۲-۲-۲-از مشاوران تخصصی استفاده شود

این راهکار به جای تاکید بر خود تصمیم گیرنده برای دور ماندن از گزند (احساسات)، بیشترین تاکید را بر روی نحوه کمک گرفتن از مشاوران و متخصصان حرفه‌ای در امر تصمیم گیری معطوف می‌کند، به نحوی که در صورتی که از مشاوران حرفه‌ای استفاده شود و به آنان اعتقاد و اعتماد کافی وجود داشته باشد در این صورت فرد خط مشی گذار می‌تواند تصمیم عقلایی تری بگیرد.

۳-۲-۲- بر مبنای گزارش‌های بی طرفانه علمی

در این راهکار، هر تصمیمی که اتخاذ می‌شود در صورتی که با بر مبنای گزارش‌های واصله از مراکز علمی و پژوهشی افراد متخصص با رویکرد علمی و بی طرفانه تهیه شده باشد منجر به تصمیماتی خواهد شد که عاری از تأثیر منفی احساسات هستند.

۳-۲-۳- قاعده گذاری در تصمیم گیری

این راهبرد حاصل از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها به راهکارهایی اشاره می‌کند که تصمیم گیری را در محدوده‌ای نظام یافته و قاعده مند قرار می‌دهد به نحوی که خط‌مشی گذار لازم است در تصمیم گیری مواردی را رعایت کند که این موارد به نحو گسترده‌ای می‌تواند تاثیرات احساسات را محدود کند. قاعده مندی در تصمیم گیری مانع خروج فرد و افراد در روند و هدف تصمیم می‌شود و شامل تدوین معیارها و شاخص‌های عینی و دقیق، تدوین دستورالعمل دقیق برای تصمیم گیری و وجود معیاری برای ارزیابی تصمیمات اتخاذ شده می‌باشد که در ذیل هر کدام تشریح می‌شود.

۱-۳-۳- تدوین معیارها و شاخص‌های عینی و دقیق

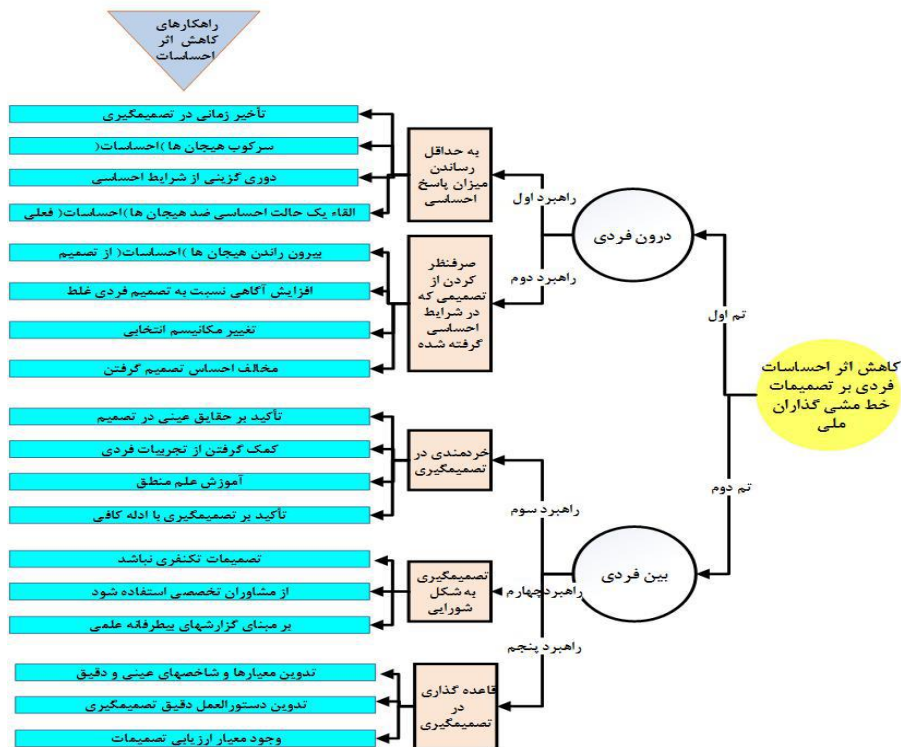
وقتی خط‌مشی گذار بر مبنای معیارها و شاخص‌های عینی و دقیق همچون آمارهای متعدد و کمی و رویدادهای ملموس تصمیم بگیرد، در این صورت تصمیم وی به احتمال کمتری می‌تواند دستخوش احساسات فردی شود.

۲-۳-۲- تدوین دستورالعمل دقیق تصمیم‌گیری

در این راهکار در صورتی که دستورالعمل مشخص و دقیقی تدوین شود و گام‌های مشخصی برای رسیدن به یک تصمیم به خصوص توسط خط‌مشی‌گذاران در نظر گرفته شود و افراد مجاب شوند که بر اساس این دستورالعمل به تصمیم و رأی نهایی برسند در این صورت دستورالعمل‌ها می‌تواند سد راهی برای احساسات و الگویی برای شرایط مختلف زمانی و افراد دیگر باشد.

۲-۳-۳- وجود معیار ارزیابی تصمیمات

این راهکار احصا شده از تحلیل مضمون مصاحبه به طور کلی بر روی نقش ارزیابی و کنترل تصمیم‌گیری‌ها تأکید می‌کند و ناظر بر این مفهوم است که در صورتی که معیارهایی برای ارزیابی و سنجش تصمیم معقولانه برای خط‌مشی‌گذار و تصمیم‌گیرنده در نظر گرفته شود در این صورت به خوبی می‌تواند مشخص‌کننده تصمیم احساسی و منحرفانه از تصمیم صحیح و دقیق باشد. نتایج نهایی حاصل از این یافته‌های این پژوهش مشابه شکل شماتیک ۱ به دست آمده است.

شکل ۱- یافته‌های پژوهش.

نتیجه گیری

راهبردهای حداقل سازی تأثیر احساسات در تصمیم‌گیری‌ها را با توجه به نتایج پژوهش می‌توان به دو تم درون فردی و بین فردی که جنبه خارجی و اجتماعی دارد تقسیم کرد. در تم درون فردی؛ احساسات در زمان تصمیم‌گیری با تلاش درونی و فردی از طریق تأخیر در تصمیم، تغییر شرایط و مدل تصمیم‌گیری، فرد به مبارزه و کنترل تأثیر احساسات مخرب بر تصمیم‌ها می‌پردازد، به عبارتی در جنبه درون فردی محوریت با خودکنترلی در مواجهه با احساسات است. از سوی دیگر این مجموعه راهبردها (تم) به‌تنهایی کنترل‌کننده و کاهش‌دهنده احساسات نمی‌باشد و تم بین فردی نقش مکمل را دارد. در تم بین فردی، جنبه خارجی و اجتماعی نقش ایفا می‌کند؛ در این راهبردها کمک گرفتن و به کار گرفتن راهکارهای بیرونی محوری از جمله تصمیم‌گیری به شکل شورایی و قاعده گذاری برای تصمیم‌گیری که هر یک به راهکارهای جزئی‌تر تقسیم می‌شوند، زمینه‌های بروز احساسات بر تصمیم‌ها را تا حد زیادی کاهش می‌دهد. بنابراین توجه به مجموع دو تم درون فردی و بین فردی و به تبع آن راهبردهای فرعی و راهکارهای شناسایی شده در این پژوهش زمینه‌های پیدایش تصمیم‌گیری‌های احساسی و در راستای آن نتایج و پیامدهای مخرب آن را تا حد امکان کاهش خواهد داد؛ البته وجود تأثیر احساسات در تصمیم‌گیری‌های افراد را نمی‌توان صفر کرد ولی می‌توان تأثیر آن را به صفر نزدیک کرد تا بیشترین بهره را از تصمیم‌های عقلایی و منطقی گرفت.

پیشنهاد‌های سیاستی

به خط‌مشی‌گذاران ملی توصیه می‌شود برای اینکه احساسات فردی و گاه لحظه‌ای نتواند موجب منحرف شدن تصمیمات آنان شود و مانع از تصمیم معقول و خط‌مشی‌گذاری اصولی شود توصیه‌های ذیل را مورد توجه قرار دهند:

- ۱- برای به حداقل رساندن میزان پاسخ احساسی در تصمیمات از اقداماتی همچون واگذاری تصمیم‌گیری به زمان دیگر پس از برانگیخته شدن احساسی استفاده کنند و یا با سرکوب کردن برخی احساسات غیرواقعی و دور شدن از شرایط احساسی و القاء کردن یک حالت احساسی ضد احساسات فعلی مانع از تأثیرگذاری احساسات بر تصمیمات خود شوند.
- ۲- با انجام اقداماتی همچون کاهش جنبه‌های احساسی تصمیم، افزایش آگاهی نسبت به تصمیم فردی غلط در گذشته و مرور آن‌ها، تغییر مکانیسم‌های انتخابی در تصمیم‌گیری از تصمیمات فردی که می‌تواند در شرایط احساسی گرفته شود صرف نظر کنند.
- ۳- در تصمیم‌گیری‌های مهم ملی، با تأکید بر حقایق عینی از طریق کمک گرفتن از تجربیات فردی، یادگیری علم منطق و کمک گرفتن از ابزارهای منطقی و تأکید بر لزوم ادله مناسب و کافی برای هرگونه تصمیمی، به شکل کاملاً خردمندانه تصمیم‌گیری کنند.

۴- در تصمیم‌گیری به نظر سایرین، به شکل شورایی و اجماعی توجه کنند تا در دام تعصب و احساسات فردی گرفتار نشوند و با استفاده از مشاوران متخصص و اتخاذ تصمیماتی بر مبنای گزارش‌های بی‌طرفانه جامعه علمی، باعث کم کردن نقش احساسات فردی در تصمیم‌گیری خود شوند.

۵- در تصمیمات خود از طریق تدوین معیارها و شاخص‌های عینی و دقیق، تدوین دستورالعمل استاندارد تصمیم‌گیری و ایجاد معیارهای مناسب برای ارزیابی تصمیمات اتخاذ شده، قاعده گذاری کنند تا نقش احساسات را به طور چشم‌گیری کاهش دهند.

منابع

- ۱- دانایی‌فرد، حسن، آذر، عادل، شیرزادی، م. (۱۳۹۳). چارچوبی برای شناسایی شایستگی‌های خطمشی‌گذاران ملی (نمایندگان مجلس قانون‌گذاری). فصلنامه مجلس و راهبرد، ۱۹ (۷۰)، ۵-۳۵.
- ۲- سینائی، و.، زمانی، س. (۱۳۹۰). نقش مجالس قانون‌گذاری در فرایند سیاست‌گذاری به سوی یک الگوی نظری. فصلنامه راهبرد، ۲۰ (۵۸)، ۶۵-۹۳.
- ۳- قلی‌پور، رحمت‌الله، دانایی‌فرد، حسن، امیری، ع.، عطاردی، م. (۱۳۹۴). مفهوم‌پردازی پدیده شکاف خطمشی در فرایند خطمشی‌گذاری فرهنگی. فصلنامه مجلس و راهبرد، ۲۲ (۸۱)، ۹۱-۱۲۵.
- ۴- الوانی، سیدمهدی (۱۳۹۵). تصمیم‌گیری و تعیین خطمشی دولتی. انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، چاپ بیستم، پاییز ۱۳۹۵.

- 5- Adler, A., & Seligman, M. E. (2016). Using wellbeing for public policy: Theory, measurement, and recommendations. *International Journal of Wellbeing*, 6(1).
- 6- Anderson, J. E. (2014). *Public policymaking. An introduction*. Seventh Edition. Wadsworth Cengage Learning: Boston, MA.
- 7- Brams, S. J. (2014). *Rational politics: Decisions, games, and strategy*. Academic Press.
- 8- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
- 9- Coughlan, R., & Connolly, T. (2001). Predicting affective responses to unexpected outcomes. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 85(2), 211-225.
- 10- Damasio, A. R., & Sutherland, S. (1994). Descartes' error: Emotion, reason and the human brain. *Nature*, 372(6503), 287-287.
- 11- Ekman, P. (2007). Emotions revealed: Recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life. Macmillan.
- 12- Elsey, H., Thomson, D. R., Lin, R. Y., Maharjan, U., Agarwal, S., & Newell, J. (2016). Addressing inequities in urban health: do decision-makers have the data they need? Report from the urban health data special session at international conference on urban health Dhaka 2015. *Journal of Urban Health*, 93(3), 526-537.
- 13- Finucane, M. L., Alhakami, A., Slovic, P., & Johnson, S. M. (2000). The affect heuristic in judgments of risks and benefits. *Journal of behavioral decision making*, 13(1), 1.
- 14- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American psychologist*, 56(3), 218.
- 15- Frijda NH. 1988. The laws of emotion. *Am. Psychol.* 43:349-58
- 16- Gilbert DT. (2006). *Stumbling on Happiness*. New York: Knopf.
- 17- Greene, J., & Haidt, J. (2002). How (and where) does moral judgment work?. *Trends in cognitive sciences*, 6(12), 517-523.
- 18- Han, S., Lerner, J. S., & Keltner, D. (2007). Feelings and consumer decision making: The appraisal-tendency framework. *Journal of consumer psychology*, 17(3), 158-168.

- 19- Heekeren, H. R., Schulreich, S., Mohr, P. N., & Morawetz, C. (2017, January). How incidental affect and emotion regulation modulate decision making under risk. In *Brain-Computer Interface (BCI), 2017 5th International Winter Conference on* (pp. 13-15). IEEE.
- 20- Hutter, S., & Grande, E. (2014). Politicizing Europe in the national electoral arena: A comparative analysis of five West European countries, 1970–2010. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 52(5), 1002-1018.
- 21- James, S. (2002). *British Government: a reader in policy making*. Cambridge University Press: Routledge.
- 22- Kahneman, D. (2003). Maps of bounded rationality: Psychology for behavioral economics. *American economic review*, 93(5), 1449-1475.
- 23- Kahneman, D., & Egan, P. (2011). *Thinking, fast and slow* (Vol. 1). New York: Farrar, Straus and Giroux.
- 24- Keltner DT, Lerner JS. (2010). Emotion. In *The Handbook of Social Psychology*, Vol. 1, ed. DT Gilbert, ST Fiske, G Lindzey, pp. 317–52. New York: Wiley.
- 25- Keltner, D., & Lerner, J. S. (2010). Emotion. *Handbook of social psychology*.
- 26- Kring, A. M. (2010). The future of emotion research in the study of psychopathology. *Emotion Review*, 2(3), 225-228.
- 27- Kvale, S. (1996). *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.\
- 28- Lazarus, R. S., & Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and adaptation*. Oxford University Press on Demand.
- 29- Lerner, J. S., Gonzalez, R. M., Small, D. A., & Fischhoff, B. (2003). Effects of fear and anger on perceived risks of terrorism: A national field experiment. *Psychological science*, 14(2), 144-150.
- 30- Lerner, J. S., Small, D. A., & Loewenstein, G. (2004). Heart strings and purse strings: Carryover effects of emotions on economic decisions. *Psychological science*, 15(5), 337-341.
- 31- Loewenstein G, Weber EU, Hsee CK, Welch N. (2001). Risk as feelings. *Psychol. Bull.* 127:267–86.
- 32- Loewenstein, G., & Lerner, J. S. (2003). The role of affect in decision making. *Handbook of affective science*, 619(642), 3.
- 33- Matsuzawa, D., Shirayama, Y., Niitsu, T., Hashimoto, K., & Iyo, M. (2015). Deficits in emotion based decision-making in schizophrenia; a new insight based on the Iowa Gambling Task. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry*, 57, 52-59.
- 34- Maykut, p. & Morehouse, R. (1994). *Beginning qualitative research: A Philosophic and practical guide*. London: The Falmer Press.
- 35- Mellers, B. A. (2000). Choice and the relative pleasure of consequences. *Psychological bulletin*, 126(6), 910.
- 36- Mumby, D. K., & Putnam, L. L. (1992). The politics of emotion: A feminist reading of bounded rationality. *Academy of management review*, 17(3), 465-486.
- 37- Pham, M. T. (2007). Emotion and rationality: A critical review and interpretation of empirical evidence. *Review of general psychology*, 11(2), 155.
- 38- Phelps, E. A., Lempert, K. M., & Sokol-Hessner, P. (2014). Emotion and decision making: multiple modulatory neural circuits. *Annual review of neuroscience*, 37, 263-287.
- 39- Qiao-Tasserit, E., Quesada, M. G., Antico, L., Bavelier, D., Vuilleumier, P., & Pichon, S. (2017). Transient emotional events and individual affective traits affect emotion recognition in a perceptual decision-making task. *PLoS one*, 12(2), e0171375.
- 40- Rick, S., & Loewenstein, G. (2008). Intangibility in intertemporal choice. *Philosophical transactions of the royal Society B: Biological Sciences*, 363(1511), 3813-3824.
- 41- Rozin P, Haidt J, McCauley CR. 2008. Disgust. See Lewis et al. 2008, pp. 757–76
- 42- Scherer KR, Ekman P, eds. (1984). *Approaches to Emotion*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- 43- Schwartz, M. S. (2016). Ethical decision-making theory: An integrated approach. *Journal of Business Ethics*, 139(4), 755-776.
- 44- Schwarz, N. (1990). *Feelings as information: Informational and motivational functions of affective states*. Guilford Press.
- 45- Schwarz, N., & Bless, H. (1991). Happy and mindless, but sad and smart? The impact of affective states on analytic reasoning. *Emotion and social judgments*, 55-71.
- 46- Schwarz, N., & Clore, G. L. (1983). Mood, misattribution, and judgments of well-being: Informative and directive functions of affective states. *Journal of personality and social psychology*, 45(3), 513.
- 47- Simon, H. A. (1967). Motivational and emotional controls of cognition. *Psychological review*, 74(1), 29.

-
- 48- Small, D. A., & Lerner, J. S. (2008). Emotional policy: Personal sadness and anger shape judgments about a welfare case. *Political Psychology*, 29(2), 149-168.
- 49- Solomon, R. C. (1976). *The passions: Emotions and the meaning of life*. Hackett Publishing.
- 50- Taylor, S. E. (2011). Social support: A review. *The handbook of health psychology*, 189, 214.
- 51- Truelove, H. B., Carrico, A. R., Weber, E. U., Raimi, K. T., & Vandenbergh, M. P. (2014). Positive and negative spillover of pro-environmental behavior: An integrative review and theoretical framework. *Global Environmental Change*, 29, 127-138.
- 52- Vohs, K. D., Baumeister, R. F., & Loewenstein, G. (Eds.). (2007). *Do Emotions Help or Hurt Decisionmaking?: A Hedegefoxian Perspective*. Russell Sage Foundation.
- 53- Yates, F. J. (2007). Emotion appraisal tendencies and carryover: How, why, and... therefore?. *Journal of Consumer Psychology*, 17(3), 179-183.
- 54- Zeelenberg, M., Nelissen, R. M., Breugelmans, S. M., & Pieters, R. (2008). On emotion specificity in decision making: Why feeling is for doing. *Judgment and Decision making*, 3(1), 18.